

Popularizace odborné studie
**NĚKTERÉ SITUACE V RODINĚ MAJÍ VLIV NA CHOVÁNÍ
ADOLESCENTŮ!**

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY 117

Nicola Kociánová
407952, Psychologie

Vyučující: Mgr. S. Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 20. 4. 2013

Fakulta sociálních studií MU, 2012/2013

Některé situace v rodině mají vliv na chování adolescentů!

Některé charakteristiky rodinného prostředí mohou mít vliv na rizikové chování adolescentů, jako je užívání návykových látek nebo nevhodné projevy v psychosociální oblasti.

Tímto tématem se ve své studii zabývají Novotný a Okrajek (2012), a jako jeden z důvodů svého zájmu uvádějí, že rizikové chování může ohrozit zdraví i normální fungování společnosti (po ekonomické či sociální stránce) a je důležité zajímat se o jeho příčiny.

Autoři studie se zabývali dvojitým druhem rizikového chování. Jako první druh stanovili užívání návykových látek (kouření, alkohol, drogy) a jako druhý druh poruchy chování (např. agresivní chování)

Rodinné prostředí autoři zvolili, protože vidí „důležitost rodiny a všech jejích charakteristik pro vývoj dítěte,“ (Novotný a Okrajek, 2012). Mezi rizikové charakteristiky rodiny bylo zařazeno užívání návykových látek rodiči (alkohol, cigarety), funkčnost rodiny (neúplná rodina, rozvod, spory), konflikty rodičů s dětmi a některé další (nemoc, typ zaměstnání).

Zkoumáno bylo 1635 adolescentů (15 let; 52% chlapci, 48% dívky) a jejich rodiče. Informace byly získány pomocí dotazníků.

Novotný a Okrajek (2012) našli vztah mezi kouřením rodičů a kouřením dětí. Pozitivní vztah ke kouření u dětí je ovlivněn pouze faktem, zda rodiče kouří, množství vykouřených cigaret (občasný kuřák X silný kuřák) nemá téměř žádný vliv. Stejně tak nemá vliv pohlaví rodiče, který kouří, a příliš ani to, zda kouří jeden rodič nebo oba. Dále určili, že na jiné rizikové chování nemá kouření rodičů vliv. U užívání alkoholu rodiči žádné vlivy na rizikové chování dětí nalezeny nebyly.

Konfliktem mezi rodiči a dítětem Novotný a Okrajek (2012) myslí hádky, fyzické ubližování a citovou krutost k dítěti. Ze získaných dat lze konstatovat, že konflikty mohou ovlivnit takové projevy rizikového chování u dítěte, jako je kouření ($\chi^2 = 17,572$) nebo poruchy chování ($\chi^2 = 21,771$). Porucha chování je diagnóza určená ošetřujícím lékařem a zároveň pozorovaná rodiči. Riziková je už sama přítomnost nějakého konfliktu, kumulace jejich počtu další efekt nemá.

V otázce zaměstnání se projevil vliv pouze u osoby matky. Pokud pracuje v noci nebo o víkendech, mohou se u jejího dítěte objevit vyšší sklony ke kouření či pití alkoholu než u dětí matky, která má standardní pracovní dobu. Pokud je matka nezaměstnaná, její dítě se může chovat víc agresivně.

U dlouhodobého onemocnění rodičů je riziková hospitalizace matky, která může mít vliv na častější užívání alkoholu ($\chi^2 = 5,567$) a projevy agresivního chování ($\chi^2 = 7,001$) u jejího dítěte.

Negativní vliv má celkově nízký kontakt matky s dítětem, protože matka pak má malý výchovný vliv a také hrozí jejich vzájemné odcizení. Problematická je i nedostatečná komunikace s dítětem a slabá citová vazba.

V této problematice se projevují přímé i nepřímé vlivy. Přímým vlivem je to, že dítě pozoruje chování svého rodiče a to pak napodobuje (např. kouření). Nepřímý vliv může mít podobu kompenzace, kdy například dítě po konfliktu s rodičem půjde a dá si nějaký alkohol, třeba aby na konflikt zapomnělo nebo aby se uklidnilo. Jinou podobou nepřímého vlivu může být napodobování konfliktního chování rodičů.

Kromě rodiny může mít na rizikové chování adolescentů vliv také mnoho jiných faktorů, jako jsou spolužáci nebo parta. Avšak rodina a její vlivy jsou velmi důležité, je proto nutné o této problematice mluvit a v případě potřeby rodinné situace zlepšovat.

Zdroje

Novotný, J. S., Okrajek, P. (2012). *Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15letých adolescentů*. Staženo z:

https://is.muni.cz/auth/el/1423/jaro2013/PSY117/39725643/Novotny__Okrajek_2012.pdf

Úkolem popularizace není výzkum pouze převyprávět, ale uvést potřebné údaje tak, aby jim čtenář porozuměl. Popularizace by měla obsahovat čísla, ale taková, kterým čtenáři porozumí, tedy např. frekvence. A zároveň jejich interpretaci, tedy nejen že nějaká souvislost existuje, ale i jak je velká. Pozor na psaní o vlivu. Ano, autoři výzkumu o něm píšou, ale skutečně si můžeme na základě použitých statistik dovolit konstatovat, že jedna proměnná způsobuje druhou? Nemohlo by to být i naopak?

Prosím přepracovat.